

O tem sem že dvakrat pisal. Nič zato. Bom še tretjič. Na kratko, razumljivo in samo osnovno. Saj je Luna zapletena, nezanesljiva in nepredvidljiva pri teh stvareh, ki jih želim povedati. Ni preprosto to napisati, čeprav gre za približno, vendar je vredno.

Približna orientacija in oceana časa po Luni

Kot že rečeno, poudarek je na približno in oceni.

Luna je precej muhasto vesoljsko telo, večkrat se obnaša mimo pravil, ni povsem zanesljiva. A jo v vsakdanjem življenju vendarle lahko uporabimo vsaj za dva namena: za *približno orientacijo* na zemljišču in za *oceno krajevnega časa*. Pri tem moramo poznati značilnosti glavnih štiri Luninih men (mlaj, prvi krajec, ščip, zadnji krajec) in čas Luninega navideznega debelenja od mlaja do ščipa (mlada luna) in čas Luninega navideznega krčenja od ščipa do mlaja (stara luna).

Glede orientacije po Luni približno velja:

*Luna v **mlaju** (prazna luna) ni primerna za uporabo.*

*Luna v **prvem kraju** leži okoli 18. ure na jugu.*

*Luna v **ščipu** (polna luna) je okoli polnoči na jugu.*

*Luna v **zadnjem kraju** leži okoli 6. ure na jugu.*

Srp mlade lune vidimo zvečer na zahodnem delu neba in je izbočen v desno, proti Soncu (zahodu). Luna zahaja za Soncem.

Srp stare lune je viden zjutraj na vzhodni strani neba in je izbočen v levo, proti Soncu (vzhodu). Luna vzhaja pred Soncem.

Ob mlaju:

zvečer Sonce in Luna zahajata skupaj oziroma Luna zahaja skupaj s Soncem; zjutraj Sonce in Luna vzhajata skupaj oziroma Luna vzhaja skupaj s Soncem.

Ob ščipu:

zvečer Sonce zahaja, Luna vzhaja in je vidna vso noč; zjutraj Sonce vzhaja, Luna zahaja.

Če upoštevamo gornja pravila, se v jasnem vremenu po Luni lahko približno orientiramo. Kar velja glede orientacije, velja tudi glede ocene krajevnega časa, vendar vse ni tako preprosto. Oceniti čas po Luni je nekoliko zahtevnejše opravilo. V glavnem je treba iti ven pod jasno nočno nebo in vaditi in vaditi, če nas to zanima.

Pri mladi luni zvečer (oziroma prva polovica noči) približno velja: tanek srp mlade lune zaide kmalu za Soncem (torej zgodaj); čim debelejši je srp Lune, bolj je Luna navidezno levo od Sonca in pozneje, enkrat po 18. uri, zahaja za Soncem. Debelejša Luna zahaja vse pozneje v noč, ob prvem krajcu že okoli polnoči. Čas med 18. uro in polnočjo ocenjujemo po debelini Luninega srpa zvečer v noč (vaja).

Pri stari luni zjutraj (oziroma druga polovica noči) približno velja: tanek srp stare lune vzide tik pred Soncem (torej pozno), čim debelejši je srp Lune, bolj je navidezno desno od Sonca in prej, enkrat pred 6. uro, vzhaja pred Soncem. Debelejša Luna vzhaja vse bolj zgodaj, ob zadnjem krajcu že okoli polnoči. Potem pa vse tanjša Luna vzhaja vse bolj pozno v jutro tik pred Soncem. Čas med polnočjo in 6. uro ocenjujemo glede na debelino Luninega srpa iz noči v jutro (vaja).

V bistvu je tako. Čim vidimo odebeljeni srp mlade lune, obrnjen v desno (kjer leži Sonce), ocenjujemo čas pred polnočjo, če pa vidimo odebeljeni srp stare lune, obrnjen v levo (kjer leži Sonce), ocenjujemo čas po polnoči (vaja).

Kranj, 13. December 2017

Majo Prosen